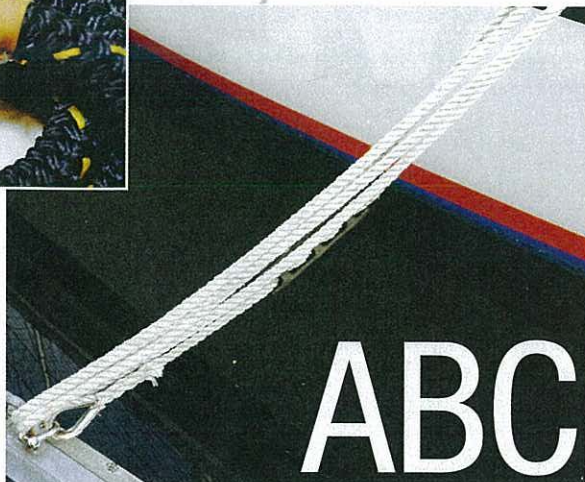

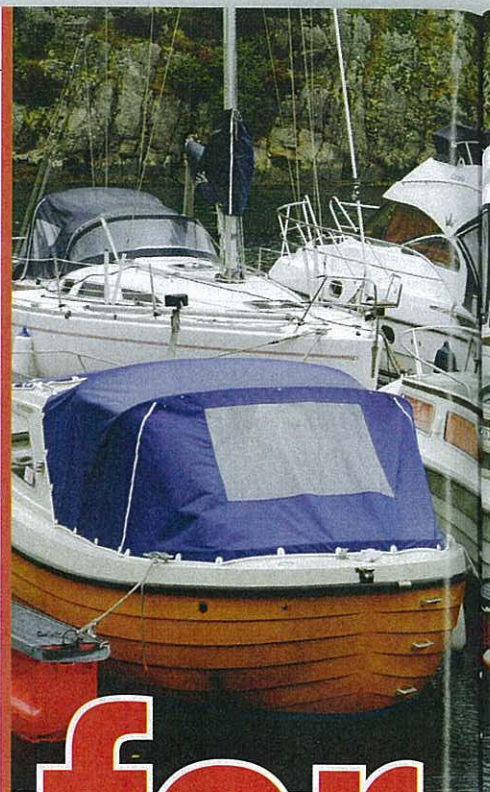
SMERTING: Går tauene gjennom et halegatt kan du forsterke tauet der det går gjennom halegattet, for eksempel ved å sy en smerting i skinn eller lærrettsduk. Dette kan også gjøres ved spleiset øye.

ABC

↓ **FOR STORM:** Er det meldt skikkelig uvær bør du legge ut ekstra fortøyningstau. Du kan gjerne doble alle fortøyninger.

→ **KLAR FOR VINTER:** Dersom båten ligger ute om vinteren er det viktig at den ligger godt fortøyd. Det er det for så vidt uansett årstid, men vinteren byr på ekstra utfordringer, med vind og annet uvær.

Fortøy for

Slik vinterfortøyer du best i en bås med utriggere. TEKST OG FOTO: TROND J. HANSEN

Skal båten ligger ute om vinteren må den ligge ekstra godt fortøyd. Vinteren byr på ekstra utfordringer, med vind og uvær. Dessuten er det ikke sikkert båten har like regelmessig tilsyn som i sommerhalvåret.

Båten representerer store verdier, og forsikringsselskapene ser ikke med blide øyne på en båt som havarerer på grunn av manglende tilsyn og dårlig fortøyning. Det er godt sjømannskap å etterse og forsterke fortøyningene nå som vi går inn i vinterhalvåret. Grunnregelen er derfor alltid: Fortøy for storm! I tider med ekstremvær er det en dagsaktuell problemstilling.

KONTROLLER FESTER

Det første du bør gjøre er å kontrollere at utriggerne er skikkelig festet mot bryggen. Kontroller bolter og innfestninger. Det kan gjøre stor skade på båten om disse slites løs. Se også at pongtonger henger godt og at det ikke er andre skader på utriggere og brygge. Sjekk spesielt at det ikke er skader på "fortøyningsbøylene". Eventuelle skader må utbedres eller mangler rapporteres til havnesjef.

SJEKK PULLERE OG KRYSSHOLT

Gjennom en vinterstorm kan det bli kraftige påkjenninger på båtens kryssholt og pullere. Kontroller at disse er i god stand.

Om mulig bør du også sjekke at de er skikkelig festet under dekk.

UNDERSØK TAUVERKET

Bruk tauverk av god kvalitet, med høy bruddstyrke. Pass på at det ikke er skader på kordeler. Er det gnag på tauet er styrken redusert. Skift ut tau du ikke er sikker på. Mange "kjiper" på tauverk og bruker for tynne tau. Jan Kåre Uthaug på Norsk Fletteri AS anbefaler et tau med litt strekk i, gjerne et flettet polyamid nylontau. Han sier også at det ikke er noe fast norm på hvor høy bruddstyrke tauene skal ha i forhold til båtens vekt. Det avhenger av ytre påkjenninger, som hvor mye vind og strøm det er der du ligger. Anbefalingen er å gå opp et hakk i forhold til det du tror, og å fortøye etter forholdene. Husk at alt tauverk svekkes med årene.

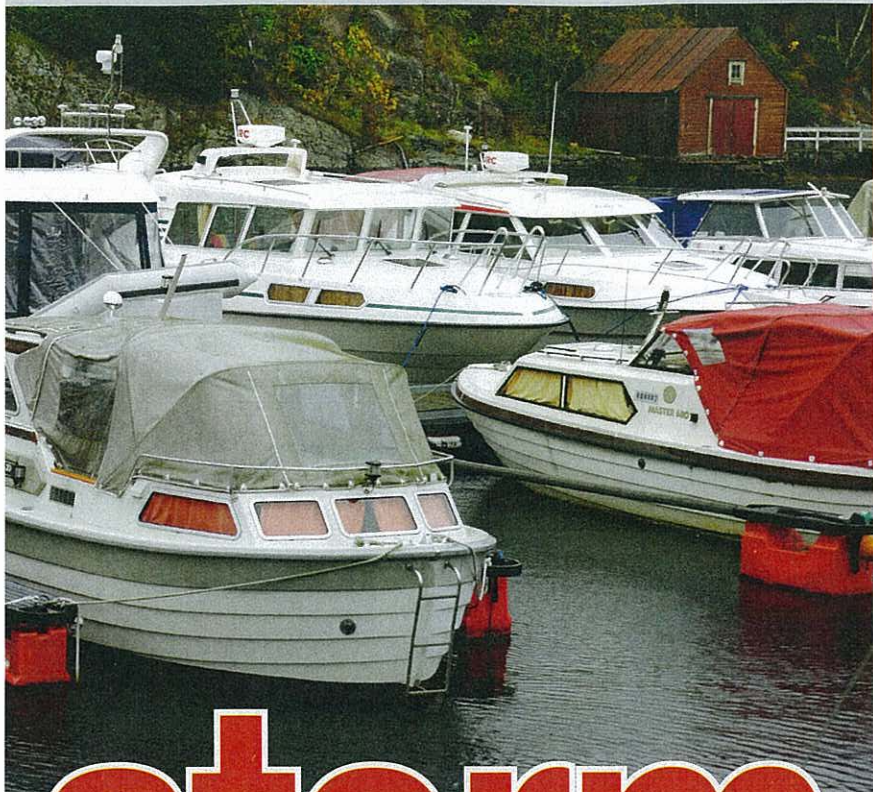
BRUK KAUSER OG SJAKLER

Bruk gjerne kauser og sjakler der du fester fortøyningsstauene på brygge/utrigger. En av de vanligste grunnene til at fortøyningsstau løsner er at bolten i sjakkelen skrur seg ut. Dette kan du løse ved at du skrur bolten skikkelig fast og deretter låser den ved hjelp av en streng. Er festene på kai/utrigger i galvanisert stål (noe de vanligvis er) trenger du ikke å bruke rustfrie sjakler og kauser. Det kan over tid oppstå reaksjon mellom galvanisert- og

SKIKKELIG: Her er det gjort skikkelig arbeid. Det er brukt kauser og sjakler der tauet er festet på utriggeren, og det er sjokkdemperer av gummi.

rustfritt stål. Bruk rustfritt mot rustfritt, galvanisert mot galvanisert. Noen båtforeninger ønsker at båtieren ikke skal bruke sjakler og kauser, da det sliter på fortøyningsbøylene på utriggerne. Jan Kåre sin anbefaling er da å legge beskyttelse på fortøyningsbøylene, for eksempel tape eller gummislange, og så sette en egnet knute eller spleis rundt bøylene. Uthaug anbefaler en to ganger halvstikk som tapes. Beskytt helst tauet med krympestrømpe eller smerting der det festes til

storm

KAUSER OG SJAKLER: Bruk kauser og sjakler der du fester fortøyningstauene på brygge/uttrigger. Egentlig er det best å bruke galvanisert mot galvanisert og rustfritt mot rustfritt. Kontroller at tauene er i god stand, uten skader.

LÅS SJAKLENE: En av de vanligste grunnene til at fortøyningstau løsner er at bolten i sjakkelen skrur seg ut. Dette kan du løse ved at du skrur bolten skikkelig fast og deretter låser den ved hjelp av en streng.

bøylen. Bruk gjerne fortøyningstau med spleiset øye. Da slipper du å tilpasse tau-lengdene hver gang du fortøyer i båsen. Ekstra flott er det om du syr en smerting i skinn eller lerret på øyet.

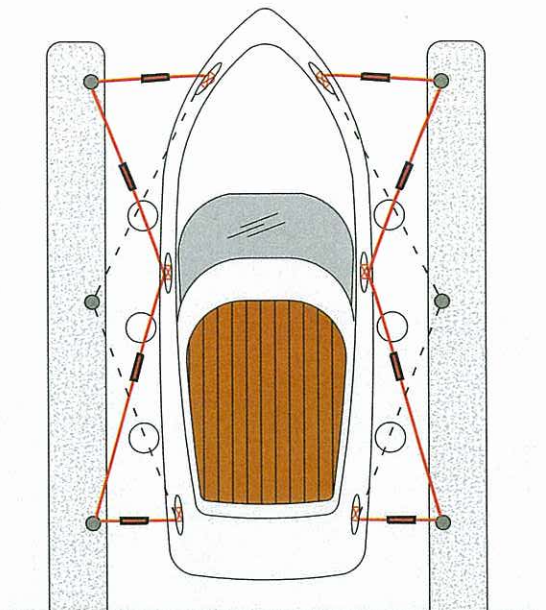
SJOKKDEMPENE

Buk sjokkdempere på alle tauene. Da hindrer du at båten blir liggende å rykke i fortøyningene og det reduserer belastningen på kryssholt og skrog. Sjokkdempene kommer i en rekke forskjellige utgaver,

tilpasset tauenes diameter og båtens vekt. De finnes i gummi og som stålfjærer. Bruker du stålfjærer anbefaler vi at de sikres med en sikkerhetsline, i tilfellet fjæren ryker. Du kan eventuelle bruke spesielle elastiske fortøyningstau som finnes hos båtutstyersforhandleren. Jan Kåre Uthaug anbefaler tau med innflettet gummi. Han foretrekker det fremfor bruk av stålfjærer.

FORSTERK TAUET

Går tauene gjennom et halegatt kan du

SLIK FORTØYER DU

Båten fortøyes på begge sider med akterfortøyning, baugfortøyning, akterspring og baugspring. Spring-tauene hindrer båten i å bevege seg frem og tilbake. Har du kryssholt på midten kan du føre springene fra denne og til uttriggerne, ytterst og innerst. Har ikke båten kryssholt på midten, føres springene fra midt på uttriggerne til kryssholtene fremme og akter. Se illustrasjon. Pass på at båten blir liggende midt i båsen, slik at den ikke gnager mot uttriggerne. Ligger båten forholdsvis stramt i fortøyningene "jager" den mindre og det blir jevnere belastning på tauene. Om vinteren er det en fordel å ligge med baugen ut. Da er det mindre vindfang, og det blir også mindre belastning på bryggeanlegget.

forsterke tauet der det går gjennom halegattet, for eksempel ved å trø en gummi-lange eller krympestrømpe innpå. Eventuelt kan du gjøre deg flid med å sy en smerting i skinn eller lerretsduk. Uthaug sier at brukte sikkerhetsseiler er godt egnet til å lage smertinger av. Han sier også at det er rimeligere å skifte beskyttelsen når den blir slitt, enn å skifte hele tauet på grunn av gnag. Det blir kraftig belastning på tauet der det går gjennom halegattet, og det kan lett gnages av her om det ikke forsterket. Gnaging eller skamfiling er tauets verste fiende. Pass på at halegattet er godt avrundet, uten skarpe kanter.

FENDRING

Når båten ligger i båsen er det bedre å "polstre" båsen enn å fendre båten. Fendere som henger ute over tid matter lett ned skrogets gelcoat, særlig når det er mye bevegelse i båten – slik det gjerne er når vinterstormene setter inn.

DU KAN GJERNE DOBLE

Er det meldt skikkelig uvær bør du legge ut ekstra fortøyningstau. Du kan gjerne doble alle fortøyninger. La de ekstra tauene være litt lengre enn de andre, slik at sjokkdempene fortsatt er i funksjon. Er du usikker er det bedre å ha for mange fortøyningstau enn for få.

B·M